

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 20

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i marken
- Nedvisning før høst som høsthjælp er ikke tilladt
- Lus
- Høst af vinterraps
- **REGLER OG TILSKUD**
- Mustang Forte – skade på efterfølgende afgrøde og anvendelse af halm
- Nye jordbundskort fra 1. august 2024

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Der ses nu en del hvedeplanter, der har gule blade. Se billede 1. Det er ikke en sygdom, der kan behandles, men en eller flere forskellige faktorer der påvirker en stresset plante under vanskelige klimatiske forhold. Overordnet er det den megen nedbør, vi har fået det seneste år, der har belastet planteavlen.

Billede 1 Årsagerne til gule blade er mange og meget forskellige i selv samme mark. Planten til højre har tiltagende gule blade uden symptomer af svampe, men er stresset. Her sorten Pondus, sået 6. september, forfrugt hvede. Foto,

Nedvisning før høst som høsthjælp er ikke tilladt

Det er dog stadig tilladt at bekæmpe rod ukrudt, flerårige græsser og spildkartofler. Tag gerne gode billeder, som viser det, der sprøjtes mod og med en baggrund, som viser, hvor billedet er taget, selvom det ikke er et krav. Læs altid på etiketten og læs mere i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 17**.

Lus

Der er generelt meget få lus. Der er dog set ret store mængder på enkelte lokationer, så det er altid en god ide at gå marken igennem, for at se omfanget af lus. I hveden sidder lusene i akset, og i vårbyg sidder de på strået nede i afgrøden.

Skadetærskler i vinterhvede og vårbyg

- 40 % angrebne strå frem til vækststadiet 73, tidlig mælkemodent vækststadium. 25 % hvis der samtidigt skal behandles mod svampe.
- 100% angrebne strå frem til vækststadium 75, indhold mælket og let grynet, alle kerner har fuld størrelse.

Ved behov for bladlusbekæmpelse i korn anvendes:

- 0,15-0,2 kg pr. ha Pirimor
- eller 0,15-0,2 l pr. ha Mavrik eller 0,2 kg pr. ha Lamdex.

Skadetærskler i Hestebønne

- 10-15 % planter med lus og beg. kolonidannelse, frem til fuld bælg længde.

Ved behov for bladlusbekæmpelse i hestebønner anvendes:

- 0,15-0,2 kg pr. ha Pirimor, eller 0,15-0,2 l pr. ha Mavrik eller 0,2-0,25 kg pr. ha Lamdex.

Pirimor har bedst effekt mod lus og foretrækkes, især ved kraftige angreb. Lamdex må over blomstrende planter kun anvendes uden for biernes flyvetid, dvs. efter ca. kl. 21 og før kl. 03.

Høst af vinterraps

Der er rigtigt meget, der taler for direkte høst af raps. SAGRO anbefaler, at du overvejer direkte høst, også selvom du plejer at få skårlagt din raps.

Nogle af de begrundelser, vi hører for valget af skårlægning, er uens vækst, mange kamiller, risiko for dryssetab,

Selvom mange marker kan være uens fx som følge af klimatiske forhold, har de allerfleste sorter skulpeopspringsresistens. Landsforsøgene har tidligere vist, at sorter med skulpeopspringsresistens kan opretholde udbyttet 2-4 uger efter det optimale høsttidspunkt.

Kamillerne er holdt godt nede i de fleste marker, især hvor Belkar har været benyttet i efteråret, og er dermed ikke et problem ret mange steder.

Det er vigtigt, at rapsen høstes på det rigtige tidspunkt, så man høster det største frøudbytte af standardkvalitet. Flertallet af vinterrapssorterne på markedet har resistens mod skulpeopspring, og er ikke så udsatte for dryssespild. Er du i tvivl om din sort har skulpeopspringsresistens, kan du for de fleste af sorterne, se det i vores oversigt over rapssorter.

Årets høst af vinterraps har en høj værdi, og det taler også for ikke at skårlægge vinterrapsen og risikere et stort skår, som ligger og har svært ved at tørre, i tilfælde af regn. Som nævnt er risikoen for skulpeopspring meget lille med de nye sorter, og så længe nogle frø er grønne, vil der fortsat være vækst i udbyttet, og dermed er det vores anbefaling at

høste direkte.

Timing af høsttidspunktet

Det optimale tidspunkt for direkte høst er, når alle frø er sorte. Skal der skårlægges er det ca. 10 dage tidligere. Men der vil normalt være behov for tørring af frøet på dette tidspunkt. Ved at vente yderligere nogle dage, vil det som regel være muligt at høste rapsen så tør, at der ikke er behov for tørring. Ældre forsøg har hhv. vist at olieindholdet er stabilt i høstperioden, mens et andet forsøg viste en tilvækst på 88 kg frø pr. ha pr. dag og samtidig en lille stigning i olieindholdet. Dette taler, for at høste eller skårlægge på et tidspunkt, som har tilladt mest muligt tilvækst uden dog at risikere dryssetab. Valget af skårlægning eller direkte høst afhænger af faktorer, som variationen i markens modning, sortens dryssefasthed, hvor vindudsat marken er og vejruddisigten. Som tidligere nævnt vurderer vi, at der generelt ikke er grund til at skårlægge i år.

Risikoen for tab som følge af en for tidlig direkte høst, nedvisning eller skårlægning må formodes at være størst i marker eller sorter, der modner langsomt og under kølige forhold.

Direkte høst

Direkte høst skal gennemføres, når frøene er sorte. Det vil oftest være 10-14 dage efter det normale tidspunkt for skårlægning.

Følgende forhold styrker beslutningen om direkte høst:

- afgrøden er kraftig eller passende i leje
- der er sidekniv på mejetærskeren
- afgrøden er ren (fri for ukrudt og grønne plantedele)
- den høstede vare kan tørres straks efter tærskning

Der bør som minimum være monteret sidekniv i den ene side af skærebordet. Overvej at få maskinstationen til at høste, hvis din mejetærsker ikke er udstyret til det, frem for skårlægning.

Skårlægning

Rapsen skal skårlægges, når afgrøden har et gulligt skær og ca. halvdelen af frøene er blevet sorte, se figur 1.

I marker med uens modnende afgrøder kan skårlægning gennemføres i op til 1 uge senere end normalt uden væsentligt tab af frø. Hvis rapsen når at blive for moden inden den skårlægges, kan skårlægningen med fordel gennemføres efter at duggen er faldet, så skulperne er fugtige og har mindre tendens til at springe op. I f.eks. grubbesåede afgrøder, hvor rækkeafstanden er stor, kan skåret falde ned mellem stubbene, så der kommer mindre luft ind under afgrøden med en ringere tørring til følge.

Behandlingstidspunkt

Figur 1 Det ideelle tidspunkt for skårlægning er, når de fleste frø endnu er grønne i den øverste tredjedel af skulperne på top- og sideskud. I den midterste tredjedel har de fleste frø skiftet fra grønlig til rødlig farve. Og i den nederste tredjedel er frøene brunlige til sorte (kilde: SEGES).

Nedvisning

Det er ikke længere tilladt at nedvisne før høst, medmindre det er pletter med rodukrudd på samme måde som i korn. Det er dog ikke rentabelt at køre i rapsen.

Det bør overvejes at nedvisne efter høst, inden etablering af vintersæd, hvis der skulle være et behov, evt. pletter hvor vinterrapsen er udvintret.

Ved reduceret jordbehandling kan det være relevant at nedvisne åbne pletter lige umiddelbart efter høst, og som altid hele marken inden etablering af ny afgrøde. Husk, at flere glyphosatmidler ikke må anvendes mere end 1 gang pr. år. Der skal skiftes til et andet middel med et andet reg. nr., hvis der køres 2 gange med glyphosat.

REGLER OG TILSKUD

Mustang Forte – skade på efterfølgende afgrøde og anvendelse af halm

Mustang Forte er et ganske udmærket planteværnsmiddel som indgår i mange sprøjteopgaver i korn. Der er dog nogle restriktioner for anvendelsen. De mest almindelige er:

- Afstand til efterfølgende afgrøde på op til 24 mdr. for de mest følsomme.
- Halmen skal indarbejdes i jorden op til 7 mdr. før etablering af følsom afgrøde.
- Halmen må ikke anvende i drivhuse, kompost og til dyrkning af champignon.
- Til dækning af bredbladede afgrøder.
- Må ikke anvendes i biogasanlæg.
- Ved dosis på over 0,5 l/ha må halmen kun fjernes fra ejendom til industriel brug og forbrænding.

Læs altid på etiketten og se mere - evt. på Middeldatabasen

Vigtige afstande til næste art af afgrøde:

- Fra efterår: Korn, raps, græs og majs
- 14 mdr.: Kartoffler, roer, løg og gulerod
- 24 mdr.: Ært, hestebønne, lupin og andre bælgplanter og div. gartneriafgrøder.

På billede 2 og 3 ses en hestebønnemark og 3 hestebønner, der er skadet af planteværn, mest i et overlap. Afgrøden er sat noget tilbage. Der ses tydeligt meget lyse blade i forhold til en anden mark, som er behandlet på samme måde. Begge marker er sprøjtet med 0,85 l/ha Fenix og 0,25 l/ha Clomazon. Marken med skaden blev sidste år behandlet med Mustang Forte, og der har derved været for kort afstand mellem Mustang Forte og Hestebønner.

Det er meget sandsynligt, at kombinationen af Mustang Forte året før og Clomazon har forårsaget skaden.

Når der tages ny jord ind, ved køb eller forpagtning, er det vigtigt at kende historikken, hvis man skal undgå uheldige situationer. Har man bælgplanter eller kartofler, bør man nøje overveje brug af midler som Mustang Forte, men i stedet finde en anden strategi for planteværn.

Billede 2 Hestebønne skadet af planteværn, sået 2. maj og sprøjtet 4. maj med 0,85 l/ha Fenix og 0,25 l/ha Clomazon. I overlap som ses midt i billedet, er skaden udtalt. Foto: Niels Holmgaard, SAGRO

Billede 3 Planten til venstre er ubehandlet, planten i midten er behandlet med normal dosis og planten til højre er fra overlap med op til dobbelt dosis. Foto: Niels Holmgaard, SAGRO

Nye jordbundskort fra 1. august 2024

Af Kilde: Landbrugsstyrelsen. Redigeret af planterådgiver Thomas Harbo, TILVÆKST Grovfoder

Der kommer nye jordbundstypekort fra 1. august 2024. De kan få betydning for din kvælstofkvote m.v.

Nye jordbundstypekort fra gødningsåret 2024/2025

Landbrugsstyrelsen har netop sendt en ny bekendtgørelse om jordbundstypeklassifikation i høring. Baggrunden er, at Aarhus Universitet vha. nye digitale værktøjer og inddragelse af nye datavariabler samt tusindvis af jordprøver (teksturanalyser) har udarbejdet nye jordbundstypekort. De nye kort har en opløsning på 10 x 10 meter mod tidligere 30,4 x 30,4 meter.

Med de nye jordbundskort omklassificeres jordbundstypen for en stor del af landets arealer, og mange arealer bliver klassificeret med et højere lerindhold end tidligere.

Hvad betyder det

Jordbundstypekortet har betydning for regler under flere af Landbrugsstyrelsens områder. Det nye kort vil derfor have betydning for den kvælstofnorm, der gælder for dine marker, og det kan have betydning for, hvornår du må udbringe husdyrgødning og andre typer organisk gødning samt jordbearbejde.

Den nye bekendtgørelse er hovedsageligt en videreførelse af de allerede eksisterende regler, herunder videreføres også de gældende regler om fravigelse fra jordbundstypen (udfordringsretten). Den nye bekendtgørelse rummer således alene en faglig opdatering af kortgrundlaget.

Kortet har også betydning for reglerne under GLM 2 (pløjeforbud og reduceret kvælstofnorm for jordtyper med mere end 6 pct. kulstof), 5 (pløjeforbud i vinterperioden, hvor der er risiko for jorderosion) og 6 (krav om jorddække).

Du kan allerede se de nye jordbundstypekort i IMK (Landbrugsstyrelsens Internet Markkort) under temaet "Jordbunds- og terrænforhold". Du kan også se kortene her i en pdf-version